

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. rugsėjo 12 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (kolegijos pirmininkė), Gražinos Davidonienės (pranešėja) ir Algirdo Taminsko,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovo K. J. kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo 2022 m. lapkričio 9 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo K. J. ieškinį atsakovei R. J. dėl santuokos nutraukimo dėl abiejų sutuoktinių kaltės, bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės ir prievolių padalijimo ir atsakovės R. J. priešieškinį ieškovui K. J. dėl santuokos nutraukimo dėl kito sutuoktinio kaltės, nepilnamečių vaikų išlaikymo padidinimo, bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės bei prievolių padalijimo; tretieji asmenys akcinė bendrovė SEB bankas, uždaroji akcinė bendrovė „Citadele faktoringas ir lizingas“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių išlaikymo nepilnamečiams vaikams dydžio pakeitimą ir teismo aktyvų vaidmenį nagrinėjant šeimos bylas, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas prašė nutraukti jo ir atsakovės R. J. santuoką dėl abiejų sutuoktinių kaltės; po santuokos nutraukimo šalių nepilnamečių vaikų nuolatinę gyvenamąją vietą nustatyti su jų motina, iki vaikai sulauks pilnametystės; nustatyti ieškovo bendravimo su nepilnamečiais vaikais tvarką; padalyti santuokoje įgytą turtą; išspręsti kitus su santuokos nutraukimu susijusius klausimus.
3. Ieškovas nurodė, kad Raseinių rajono apylinkės teismo 2017 m. balandžio 7 d. sprendimu iš jo priteistas išlaikymas šalių nepilnamečiams vaikams, nuo priimto sprendimo dėl išlaikymo priteisimo dienos iki ieškinio pateikimo dienos praėjo tik keleri metai ir per šį laikotarpį vaikų poreikiai nepadidėjo tiek, kad reikėtų didinti išlaikymą. Jau šiuo metu ieškovas dėl išlaikymui taikomos indeksacijos moka po 301 Eur, atsakovė iš valstybės gauna paramą po 73,50 Eur kiekvienai dukteriai, atsakovės tenkanti dalis dukterų išlaikymui taip pat yra 301 Eur – iš viso kiekvienos dukters išlaikymui tenka po 675,50 Eur.
4. Ieškovas taip pat nurodė, kad santuokos metu ant ieškovui asmeninės nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo, (*duomenys neskelbtini*), buvo pastatytas gyvenamasis namas, jis yra dar neįregistruotas. Šį namą ieškovas prašė asmeninės nuosavybės teise priteisti jam, o atsakovei priteisti 30 450 Eur piniginę kompensaciją už ieškovui atitenkančią atsakovės namo dalį, ieškovas būtų pajėgus išmokėti piniginę kompensaciją, priešingai negu atsakovė.
5. Atsakovė priešieškiniu prašė nutraukti šalių santuoką dėl ieškovo kaltės; priteisti iš ieškovo 5000 Eur neturtinės žalos atlyginimo; šalių dukterims priteisti išlaikymą padidinti ir priteisti kiekvienai dukteriai po 500 Eur kas mėnesį; išlaikymą užufrukto teisėmis pavesti valdyti atsakovei; ieškovo ūkininko ūkį pripažinti bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe; padalyti bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę lygiomis dalimis, t. y. po 1/2 dalį kiekvienam.
6. Atsakovė nurodė, kad teismo priteistas išlaikymas dukterims turėtų būti pakeistas, nes išlaikymo priteisimo momentu šalių dukterys lankė darželį, jų poreikiai buvo minimalūs, o dabar dukterys pradėjo lankyti būrelius, reikalingos kanceliarinės priemonės mokyklai, dukterys kiekvieną dieną vežamos į mokyklą, būrelius.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Šiaulių apylinkės teismas 2022 m. gegužės 5 d. sprendimu ieškinį ir priešieškinį tenkino iš dalies: nutraukė šalių santuoką dėl ieškovo kaltės; priteisė atsakovei 1000 Eur neturtinės žalos atlyginimą; padidino iš ieškovo priteistą išlaikymą dukterims U. J. ir M. J. ir priteisė kiekvienai dukteriai po 370 Eur kas mėnesį nuo kreipimosi į teismą dienos mokamomis periodinėmis išmokomis; pripažino asmenine ieškovo nuosavybe jo ūkyje naudojamus daiktus; padalijo santuokoje įgytą turtą: priteisė ieškovui asmeninės nuosavybės teise visą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą natūra (įskaitant neįregistruotą gyvenamąjį namą); priteisė atsakovei automobilį ir 184 013 Eur piniginę kompensaciją iš ieškovo už jam atitenkančią didesnę santuokos metu įgyto turto dalį; išsprėdė kitus su santuokos nutraukimu susijusius klausimus.
8. Teismas nustatė šias faktines aplinkybes:
  - 8.1. šalys turi dvi nepilnametės dukteris: M. J., gimusią 2012 m. (*duomenys neskelbtini*), ir U. J., gimusią 2010 m. (*duomenys neskelbtini*);
  - 8.2. Raseinių rajono apylinkės teismo 2017 m. balandžio 7 d. sprendimu iš ieškovo dukterims priteistas materialinis išlaikymas kiekvienai po 250 Eur;
  - 8.3. 2019 m. vasario 28 d. Šiaulių apylinkės teismo Raseinių rūmų nuosprendžiu baudžiamojoje byloje ieškovas pripažintas kaltu pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 140 straipsnio 2 dalį už tai, kad 2018 m. rugpjūčio 31 d. savo šeimos nariui – atsakovei – nežymiai sutrikė sveikatą;
  - 8.4. ieškovas yra ūkininkas, dirba ūkyje, kuris yra jo asmeninė nuosavybė, nepaisant turimų įsipareigojimų kreditoriams, ūkininko ūkis

plečiasi, ilgalaikio nekilnojamojo turto mastas didėja, perkamos brangios transporto priemonės;

- 8.5. atsakovė dirba (*duomenys neskeltini*) socialinių paslaugų centre, ji gauna pastovų darbo užmokestį, kuris yra šiek tiek didesnis nei 1000 Eur, nuo 2018 m. gauna išmoką vaikams, siekiančią 73,50 Eur, asmeninės nuosavybės teise nekilnojamojo turto neturi;
- 8.6. vykdomas priverstinis priteisto išlaikymo vaikams išieškojimas iš ieškovo, atsakovė du kartus kreipėsi dėl išlaikymo skolos.
9. Teismas nusprendė, kad nuo 2017 m. balandžio 7 d., kai teismo sprendimu buvo priteistas išlaikymas šalių dukterims, iš esmės pasikeitė padėtis – šalių dukterims augant, ne tik natūraliai padidėjo jų poreikiai (maistui, aprangai, ugdymui, laisvalaikiui), bet atsirado ir papildomų (bendravimas su bendraamžiais, pramogos, higienos priemonės ir pan.), taip pat specialių sveikatos poreikių, kurių nebuvo iki 2017 m. balandžio 7 d. sprendimu priteisiant išlaikymą, o kartu padidėjo ir šiems poreikiams patenkinti reikalingų lėšų suma. Teismo vertinimu, atsakovė nepagrįstai į šalių dukterų poreikius įtraukė akivaizdžiai jų amžiaus neatitinkančių poreikių (pvz., moteriška priežiūra, makiažo priemonės, plaukų dažymas), nepagrindė kai kurių išlaidų dydžio (pvz., maistui, augintinio priežiūrai), taip pat, teismo nuomone, ieškovas neturėtų dengti transporto priemonės plovimo, padangų keitimo, remonto išlaidų, namų buities išlaidų, buitinių prietaisų išlaidų, kurios skirtos atsakovės poreikiams tenkinti, jai priklausančiam turtui gerinti. Teismas, be kita ko, atsižvelgė į tai, kad, viešai prieinamais Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Lietuvoje nuo 2017 m. balandžio mėnesio iki 2022 m. akivaizdžiai augo metinė infliacija, taigi 2017 m. balandžio 7 d. sprendimu priteistos 250 Eur sumos per mėnesį perkamoji galia sumažėjo, o vaikų poreikiai padidėjo, todėl nusprendė, kad vienos šalių dukters poreikiams patenkinti reikalinga 800 Eur suma mėnesiui.
10. Teismas taip pat konstatavo, kad šalių materialinė padėtis, ją lyginant su 2017 metais, pagerėjo, ir nusprendė, kad ieškovas gali skirti didesnę dalį dukterų poreikiams užtikrinti reikalingos sumos, todėl išlaikymo dydį padidino iki 370 Eur kiekvienai dukteriai (iš bendros dukterų poreikių sumos išskaičius gaunamą išmoką vaikui ir atsakovės dukterų išlaikymui skirtą 350 Eur sumą).
11. Tarp šalių nekilo ginčo dėl neregistruoto gyvenamojo namo, esančio žemės sklype (*duomenys neskeltini*), vertės – 60 900 Eur. Spręsdamas dėl šio turto padalijimo būdo, teismas atkreipė dėmesį į tai, kad atsakovė prašė šį namą priteisti jai, kadangi tai yra vienintelis jos su dukterimis šeimos būstas, o ieškovas nesutinka suteikti joms normalaus, įprasto gyvenamojo ploto. Teismo posėdžių metu atsakovė nurodė, kad ji svarstytų galimybę įsigyti kitą būstą, jeigu būtų išmokėta kompensacija už turtą. Ieškovas prašė šį gyvenamąjį namą priteisti jam, atsižvelgiant į tai, kad žemės sklypas, ant kurio stovi šis namas, priklauso jam asmeninės nuosavybės teise. Teismas padarė išvadą, kad padalyti namo natūra lygiomis dalimis nėra galimybių, nes namas yra pritaikytas gyventi vienai šeimai, jo nėra galimybių atidalyti į dvi dalis, to nesiekė ir šalys, tarp kurių susiklostė itin konfliktiški santykiai (ieškovas yra nuteistas už smurtavimą prieš atsakovę), todėl jų gyvenimas kartu viename name neigiamai atsilieptų ne tik jų santykiams, bet ir jų nepilnamečių vaikų interesams. Teismas atsižvelgė į tai, kad nė viena iš šalių neturi kito nuosavo būsto, tačiau žemės sklypas, ant kurio stovi namas, turi didelę istorinę reikšmę ieškovui bei jo šeimai, jo savininkas yra ieškovas, su kuriuo atsakovės santykiai yra itin konfliktiški, dėl to tarp šalių galimi dideli konfliktai, kurie gali įvykti ir nepilnamečių vaikų akivaizdoje. Teismas atkreipė dėmesį ir į tai, kad gyvenamojo namo priežiūra atsakovei kelia daug sunkumų, šalių dukterys mokosi (*duomenys neskeltini*), atsakovė dirba šiame mieste, atsakovės motina, kuri padeda atsakovei rūpintis dukterimis, taip pat gyvena (*duomenys neskeltini*), o gyvenamasis namas yra už 17,7 km nuo miesto, taigi dukterų vežiojimas taip pat reikalauja papildomų laiko ir degalų resursų. Teismas padarė išvadą, kad būtent šis konkretus namas nėra prioritetiškai svarbus atsakovei gyventi su vaikais, jai svarbiau apskritai užtikrinti tinkamą gyvenamąją vietą sau ir vaikams. Teismas, įvertinęs visas šias aplinkybes, nusprendė, kad gyvenamasis namas padalytinas priteisiant jį natūra ieškovui, o atsakovei priteisiant už jį 1/2 dalį turto vertės kompensaciją, kurią ieškovas pagal turtinę padėtį yra pajėgus išmokėti, tokiu būdu atsakovei sudarant galimybes įsigyti kitą tinkamą gyvenamąjį būstą, pritaikytą gyventi su vaikais, besimokančiais (*duomenys neskeltini*), kartu nutraukiant priklausomybę nuo ieškovo valios, tvarkant įvairius su gyvenamuoju namu susijusius reikalus, ir apsaugant nepilnamečius vaikus nuo grėsmės dalyvauti nuolatinuose tėvų konfliktuose. Teismas taip pat atsižvelgė į atsakovės jauną amžių, į tai, kad ji darbinga (neturi ypatingų sveikatos problemų), turi įvairialypę darbinę patirtį bei socialinius įgūdžius, ir nusprendė, kad atsakovei nebus sudėtinga rasti ir užsitikrinti naują gyvenamąjį būstą.
12. Įvertinęs tai, kad ieškovui tenka didesnė dalis santuokoje įgyto turto, atsakovei iš ieškovo teismas priteisė 184 013 Eur piniginę kompensaciją.
13. Šalių apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal atsakovės apeliacinį skundą, 2022 m. lapkričio 9 d. nutartimi iš dalies pakeitė pirmosios instancijos teismo sprendimą: padidino priteistą išlaikymą kiekvienai dukteriai iki 500 Eur kas mėnesį mokamomis periodinėmis išmokomis; suteikė atsakovei teisę (nustatė užufruktą) iki vaikų pilnametystės naudotis ieškovui priklausančiu gyvenamuoju namu su priklausiniais, esančiu (*duomenys neskeltini*).
14. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad įstatyme nėra reglamentuota, kokio dydžio išlaikymą turi teikti kiekvienas iš tėvų. Teismas pažymėjo, kad atsakovo pajamos iš ūkininko ūkio 2018–2021 m. siekė apie 2 664 855 Eur, nors tuo laikotarpiu ieškovas patyrė ir nuostolių, tačiau, teisėjų kolegijos vertinimu, vienareikšmiškai galima daryti išvadą, kad ieškovo pajamos gerokai didesnės nei atsakovės. Taip pat ieškovas turi nekilnojamojo ir kilnojamojo turto, finansinių įsipareigojimų pagal kredito sutartis; abi šalys kitų išlaikytinių neturi. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad ta aplinkybė, jog ieškovas turi finansinių įsipareigojimų kredito įstaigoms, nesudaro pagrindo nedidinti išlaikymo vaikams. Teisėjų kolegija atmetė ieškovo argumentus, kad atsakovė yra priteista pinigine kompensacija, todėl jos turtinė padėtis yra gera, lyginant su ieškovo; pažymėjo, kad šios piniginės kompensacijos paskirtis – ne vaikų išlaikymas, iš jos atsakovė turės įsigyti gyvenamąjį plotą, kur gyvens su nepilnamečiais vaikais, kitus būtinuosius daiktus ir pan. Įvertinusi bylos aplinkybių visumą, teisėjų kolegija pripažino, kad ieškovo turtinė padėtis yra daug geresnė nei atsakovės, todėl padarė išvadą, jog ieškovas gali skirti didesnę dalį dukterų poreikiams užtikrinti reikalingos sumos. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į šalies ekonominę situaciją ir pragyvenimo lygį, į tai, kad šalių vaikams gyvenamąjį būstą užtikrina atsakovė, teikianti ir kasdieninį išlaikymą bei priežiūrą, ko paprastai nekompensuoja išlaikymo iš kito tėvo priteisimas, vadovaudamasis vaikų interesais, teisingumo, protingumo ir proporcingumo principais, nusprendė, jog ieškovas gali skirti kiekvienos dukters išlaikymui po 500 Eur kiekvieną mėnesį iki jų pilnametystės.
15. Teisėjų kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, kad padalyti gyvenamojo namo natūra lygiomis dalimis šalims nėra galimybių, ir, įvertinęs ieškovo turtinę padėtį, nekeliančią abejonų, jog jis yra pajėgus išmokėti kompensaciją, teisingai nusprendė gyvenamąjį namą padalyti priteisiant jį natūra ieškovui, o atsakovei priteisiant kompensaciją.
16. Teisėjų kolegija nustatė, kad atsakovė su dviem nepilnamečiais dukterimis gyvena ginčo gyvenamajame name nuo 2016 metų, tai yra atsakovės ir jos nepilnamečių dukterų nuolatinė gyvenamoji vieta ir vienintelis būstas, kito būsto atsakovė neturi. Teisėjų kolegija sutiko su atsakove, jog jeigu susiklostytų situacija, kad ieškovas tik įsiteisėjus teismo sprendimui kompensacijos jai nesumokės, ji ir jos nepilnamečios dukterys lieka be gyvenamosios vietos. Ieškovo nurodomos aplinkybės, kad tokiu atveju atsakovė turės teisę išsiimti vykdomąjį raštą dėl priteistos kompensacijos ir jį pateikti antstoliams vykdyti, neužtikrintų atsakovės galimybių įsigyti ir užtikrinti šalių nepilnamečiams vaikams tinkamą gyvenamąjį būstą. Priverstinis vykdymo procesas vyksta gana ilgai, ypač jeigu turtas pardavinėjamas iš varžytynių, todėl atsakovė ir šalių nepilnamečiai vaikai galėtų ilgą laiką neturėti tinkamo gyvenamojo būsto. Atsižvelgdama į šias aplinkybes, siekdama apginti nepilnamečių vaikų interesus ir jų teisę būti aprūpintiems gyvenamuoju būstu, teisėjų kolegija savo iniciatyva nutarė suteikti atsakovei teisę (nustatyti užufruktą) naudotis ieškovui priklausančiu gyvenamuoju namu su priklausiniais iki vaikų pilnametystės. Teisėjų kolegijos vertinimu, užufruoto nustatymas nepažeis ieškovo interesus; ieškovas ginčo name šiuo metu negyvena, vadinaisi, jis turi kitą gyvenamąjį būstą. Be to, jis, gyvendamas be vaikų ir disponuodamas pakankamai didelėmis pajamomis, turi daugiau galimybių išsinuomoti gyvenamąjį būstą, jo turtinė padėtis yra geresnė nei atsakovės, jam lieka daug nekilnojamojo turto. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad šalys turi galimybę susitarti, jog atsakovė, iš ieškovo gavusi kompensaciją ir įsigijusi gyvenamąjį būstą, su vaikais išsikels iš ieškovui priklausančio gyvenamojo būsto anksčiau, nei šalių nepilnamečiai vaikai sulauks pilnametystės.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

17. Ieškovas kasaciniu skundu prašo panaikinti Šiaulių apygardos teismo 2022 m. lapkričio 9 d. nutarties dalį, kuria pakeistas iš jo dukterims priteistas išlaikymas ir atsakovei suteikta teisė (uzufuktas) naudotis ieškovui priklausančiu Nekilnojamojo turto registre neregistruotu gyvenamuoju namu iki vaikų pilnametystės, ir dėl šios dalies palikti galioti Šiaulių apylinkės teismo 2022 m. gegužės 5 d. sprendimą; priteisti iš atsakovės visų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas yra grindžiamas šiais argumentais:
- 17.1. Apeliacinės instancijos teismas, pakeisdamas pirmosios instancijos teismo sprendimą ir padidindamas vaikams išlaikymą, pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 3.192 straipsnio 2 dalį ir nesilaikė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 16 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-96-687/2020 suformuluotų teisės aiškinimo ir taikymo taisyklių dėl išlaikymo vaikams padidavimo. Nors apeliacinės instancijos teismas neprieštaravo pirmosios instancijos teismo sprendimui, kad kiekvienos dukters poreikiams tenkinti reikia skirti po 800 Eur sumą per mėnesį, tačiau nepagrįstai nusprendė iš ieškovo priteisti po 500 Eur, taip pakeisdamas pirmosios instancijos teismo nustatytą 800 Eur sumą ir ją padidindamas iki 1000 Eur kiekvienam vaikui. Taip pat skundžiamoje nutartyje nėra nurodyta, kokia dalimi prie dukterų išlaikymo turi prisidėti atsakovė.
- 17.2. Apeliacinės instancijos teismas paviršutiniškai analizavo šalių turtinę padėtį, rėmėsi tik ieškovo ūkio gaunamomis pajamomis, tačiau ieškovo ūkio išlaidų, kurias pagrindžia byloje pateikti duomenys (ieškovo gyventojų pajamų deklaracijos), netyrė ir šiais duomenimis nesivadovavo. Byloje yra taip pat pateikti ir kiti ieškovo finansinės atskaitomybės dokumentai – ūkio balansai, pelno (nuostolių) ataskaitos, ūkininko ūkio kreditorių sąrašas, ilgalaikio turto lentelės, iš kurių yra akivaizdu, kad ieškovo turtinė padėtis nėra tokia gera, kaip nurodė teismas. Apeliacinės instancijos teismas nepateikė jokių argumentų dėl atsakovės pastangų gauti geresnes pajamas. Apeliacinės instancijos teismo padaryta išvada prieštarauja kasacinio teismo suformuotam principui, kad vaiko išlaikymo dydis tiesiogiai priklauso nuo vaiko poreikių ir tėvų galimybių šiuos poreikius patenkinti.
- 17.3. Apeliacinės instancijos teismas, savo iniciatyva nustatydamas uzufuktą ieškovo turtui, pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 376 straipsnį, nesilaikė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. liepos 14 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-405-690/2015 suformuluotų teisės aiškinimo ir taikymo taisyklių dėl aktyvaus teismo vaidmens. Atsakovė viso proceso metu buvo atstovaujama profesionalios teisininkės (advokatės), neprašė nustatyti uzufukto į konkretų ieškovui priklausančią turtą, nagrinėjamoje byloje reikalavimus dėl santuokos nutraukimo padarinių pareiškė abu sutuoktiniai, procesas vyko vadovaujantis dispozityvumo ir rungimosi principais, nebuvo sprendžiama dėl nepilnamečių vaikų teisių ir interesų gynimo, sutuoktinio išlaikymo, bylos aplinkybės nepatvirtina, kad byloje egzistuoja viešojo intereso gynimo būtinumas. Taip pat atsakovei iš ieškovo yra priteista piniginė kompensacija, iš kurios atsakovė galės įsigyti kitą turtą. Todėl, atsižvelgiant į išdėstytas įstatymo ir teismų praktikos nuostatas, apeliacinės instancijos teismui šioje byloje nebuvo teisinio pagrindo *ex officio* (pagal pareigas) remtis CPK 376 straipsnyje nurodytomis teisėmis.
- 17.4. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė CK 3.71 straipsnio taikymo nuostatas, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 28 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-255/2016 suformuluotų taisyklių dėl uzufukto nustatymo. Ieškovas atsakovei 2022 m. lapkričio 22 d. sumokėjo 65 648,25 Eur pinigine kompensacija, todėl atsakovė turi galimybę įsigyti kitą turtą ir nėra jokio pagrindo varžyti ieškovui priteistą turtą uzufukto. Taip pat atsakovė viso proceso metu kartojo, kad jai sudėtinga ir brangu rūpintis namu, namas yra atokiau nuo (*duomenys neskelbtini*) centro, kuriame šalių dukters lanko mokyklą ir yra atsakovės darbovietė, jai ir vaikams būtų patogiau gyventi (*duomenys neskelbtini*), tačiau apeliacinės instancijos teismas vis tiek nustatė namui uzufuktą. Ieškovas neturi kito turto, kuriame galėtų gyventi, todėl nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. glaudžiasi pas savo tėvus. Ieškovas iš namo išsikraustė, kad išvengtų dar didesnių konfliktų su atsakove ir įtampos ir kad šios situacijos nematytų šalių dukters. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nusprendė savo iniciatyva taikyti uzufuktą ieškovo naudai priteistam namui, kai atsakovė gali įsigyti kitą turtą ir tokiu būdu užtikrinti vaikams gyvenamąją vietą.
- 17.5. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai uzufukto pabaigą susiejo su vaikų pilnametyste, o ne su pinigine kompensacija išmokėjimu. Byloje surinkti įrodymai, ilgai trukęs santuokos nutraukimo procesas rodo, kad tarp šalių yra susiklosčiusi itin konfliktiški santykiai, todėl negalima tikėtis, kad atsakovė geranoriškai išsikels iš ieškovui priklausančio turto, todėl uzufukto pabaigą sieti su vaikų pilnametyste yra netikslinga, kai atsakovė, gavusi pinigine kompensaciją, bus pajėgi įsigyti kitą gyvenamąjį būstą.
18. Atsakovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo jį atmesti, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepimas grindžiamas šiais argumentais:
- 18.1. Spręsdamas išlaikymo nepilnamečiams vaikams padidavimo klausimą, apeliacinės instancijos teismas rėmėsi kasacinio teismo praktika, teisingai taikė ir aiškino CK 3.198 straipsnį, teisingai vertino ir byloje esančius įrodymus.
- 18.2. Kasaciniame skunde nurodyta, kad atsakovė neprašė civilinėje byloje taikyti uzufukto, tačiau byloje atsakovės teisinė pozicija buvo labai aiški: ji teismo prašė pripažinti gyvenamąjį namą bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe ir jį padalyti, todėl teismo prašyti taikyti uzufuktą nebuvo pagrindo.
- 18.3. Dėl teismo priteistos pinigine kompensacijos ieškovas jau keletą kartų kreipėsi į teismą su įvairiausiais reikalavimais, turėdamas tik vieną tikslą – jos nemokėti.
- 18.4. Ieškovas nenurodo priežasties, kodėl atsakovė su vaikais liko gyventi name, o jis turėjo ieškotis sau būsto. Ši priežastis – ieškovo pasikartojantis fizinis smurtas prieš atsakovę.
- 18.5. Teisėjų kolegija, priimdama sprendimą dėl uzufukto taikymo, rėmėsi ir teismų praktika, kurioje išaiškinta, jog uzufukto teisė gali būti nustatyta teismo iniciatyva, net jei šalys tokio prašymo nereikškė.
- 18.6. Ieškovas ne tik gavo visą bendrą turtą, po teismo sprendimo prašo priteisti atgal jam iš atsakovės dalį pinigine kompensacijos, bet dar reikalauja ir sumažinti išlaikymą nepilnamečioms dukterims bei atimti vienintelę jų pastogę. Tai neteisinga tiek nepilnamečių vaikų, tiek ir atsakovės atžvilgiu.
19. Trečiasis asmuo AB SEB bankasatsiliepimu į kasacinį skundą prašo dėl skundo spręsti teismo nuožiūra. Atsiliepime nurodė, kad gyvenamasis namas nėra įkeistas banko naudai, todėl uzufukto nustatymas tiesiogiai banko teisių nepažeidė.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

20. CK 3.192 straipsnyje įtvirtinta tėvų pareiga materialiai išlaikyti savo vaikus. Dėl vaikams teikiamo išlaikymo formos ir dydžio tėvai gali susitarti (CK 3.192 straipsnio 1 dalis). Jeigu tėvai nesusitaria, nevykdo pareigos materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus, išlaikymo formą ir dydį nustato teismas sprendimu (CK 3.194, 3.196 straipsniai).
21. Teismui sprendžiant dėl priteistino išlaikymo dydžio turi būti vadovaujamasi CK 3.192 straipsnio 2 dalyje įtvirtintais kriterijais – išlaikymo dydis turi būti proporcingas vaiko poreikiams ir tėvų turbinei padėčiai bei užtikrinti būtinas vaikui vystytis sąlygas. Materialinį išlaikymą savo nepilnamečiams vaikams privalo teikti abu tėvai proporcingai savo turbinei padėčiai (CK 3.192 straipsnio 3 dalis).
22. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad pagrindas apskaičiuoti vaikui reikalingą išlaikymą yra jo poreikiai. Orientaciniu kriterijumi, priteisiant vaikui išlaikymą būtiniesiems poreikiams patenkinti, pripažintinas minimaliosios mėnesinės algos dydžio išlaikymas, tačiau šis kriterijus taikytinas atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes. Visapusiškam vaiko vystymuisi turi būti tenkinami ne tik jo būtinieji poreikiai (maistas, apranga, higiena ir pan.), bet skiriamas dėmesys vaiko laisvalaikio, bendravimo, saviraiškos pomėgiams, lavinamajam gabumui (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. spalio 28 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-273-969/2020 20, 21 punktus ir juose nurodytą kasacinio teismo praktiką).
23. Pasikeitę vaiko poreikiai yra pagrindas teismui spręsti dėl priteisto išlaikymo dydžio pakeitimo. CK 3.201 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad priteisto išlaikymo dydis gali būti padidintas atsiradus papildomoms vaiko priežiūros išlaidoms (vaiko liga, sužalojimas, slaugymas ar nuolatinė priežiūra).
24. Teismas, nagrinėjantis tokio pobūdžio bylą, t. y. dėl išlaikymo dydžio pakeitimo dėl pasikeitusių vaiko poreikių, turi atlikti išsamų visų teisiskai reikšmingų aplinkybių, įtvirtintų CK 3.192 straipsnyje, taip pat CK 3.201 straipsnio 2 dalyje, vertinimą. Ieškinį grindžiant šiuo pagrindu, teismui išlieka pareiga, be kita ko, įvertinti ir šalių turtinę padėtį.
25. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad teismas negali priteisti vaikui išlaikyti daugiau, negu objektyviai leidžia tėvų turtinė padėtis, todėl kiekvieną konkrečiu atveju nagrinėdamas bylą dėl išlaikymo priteisimo ar jo dydžio pakeitimo teismas privalo nustatyti tėvų turtinę padėtį (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 2 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-164-687/2020 28 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Tėvų turtinę padėtį turi būti vertinama, atsižvelgiant į faktinių aplinkybių visumą: tėvų gaunamas pajamas, turimą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, investicijas, sveikatą, išlaikytinių skaičių, taip pat tėvų elgesį, siekiant uždirbti, gauti pajamas vaikams išlaikyti. Nustatant vieno iš tėvų turtinę padėtį, vertintinas ne tik jo turimas turtas ir gaunamos pajamos, bet ir tai, kokių priemonių jis ėmėsi, kad gautų atitinkančias savo amžių bei profesines galimybes pajamas, iš kurių būtų teikiamas išlaikymas vaikams (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 21 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-491/2013). Nors tėvų turtinės padėties kriterijus yra reikšmingas, kartu pripažįstama, kad jis nėra lemiantis sprendžiant dėl priteistino išlaikymo dydžio, dėl kurio sprendina kiekvieną atvejį individualiai įvertinant reikšmingas aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-209/2013).
26. Vertindamas tėvų turtinę padėtį, teismas turi atsižvelgti į prioritetinės vaikų teisių ir interesų apsaugos ir gynimo principą (CK 3.3 straipsnio 1 dalis), lemiantį, kad visos abejonės dėl išlaikymo priteisimo, jo dydžio, formos nustatymo turi būti vertinamos vaiko interesų naudai. Jei yra pagrįstų abejonų dėl tikrosios tėvų turtinės padėties, jų gaunamų pajamų, teismas ją turi vertinti vaiko interesų naudai, t. y. laikyti, kad padėtis leidžia priteisti vaiko poreikius atitinkantį išlaikymo dydį. Sąžiningo ir rūpestingo asmens, kuris turi pareigą išlaikyti savo nepilnametį vaiką, elgesio standartai reikalauja imtis visų jam prieinamų priemonių, kad gautų pajamas, pakankamas vaikui išlaikyti. Kilus ginčui dėl tėvų turtinės padėties, įstatymo pareiga tėvams išlaikyti vaiką lemia pareigą teikti tikrosios jų turtinės padėties įrodymus. Šios kategorijos bylose turtinės padėties įrodinėjimo pareigą turi abu tėvai (CPK 178 straipsnis) (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 8 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-195-915/2015 ir joje nurodytą kasacinio teismo praktiką).
27. Nagrinėjamoje byloje išlaikymas iš ieškovo šalių nepilnametėms dukterims buvo priteistas 2017 m. balandžio 7 d. sprendimu. Bylą nagrinėję teismai konstatavo (ir šalys to neginčijo), kad nuo 2017 m. balandžio 7 d. padėtis iš esmės pasikeitė – šalių dukterims augant, ne tik natūraliai padidėjo jų poreikiai, bet atsirado ir papildomų išlaidų, o kartu su jomis padidėjo ir šiems poreikiams patenkinti reikalingų lėšų suma; vienos dukters poreikiams tenkinti šiuo metu reikalinga 800 Eur per mėnesį. Kartu apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad ieškovo turtinę padėtį, atsižvelgiant į jo pajamas iš ūkio, turimą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, yra kur kas geresnė nei atsakovės, dėl to, atsižvelgdamas į CK 3.192 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą proporcingumo tėvų turbinei padėčiai principą, priteisė iš ieškovo didesnę dalį šalių dukterų poreikiams patenkinti reikalingos sumos – po 500 Eur kas mėnesį.
28. Teisėjų kolegija atmeta kaip nepagrįstus ieškovo kasacinio skundo argumentus, kad apeliacinės instancijos teismas nenurodė, kokia dalimi prie dukterų išlaikymo turi prisidėti atsakovė, ir paviršutiniškai analizavo šalių turtinę padėtį, nes juos paneigia skundžiamos nutarties turinys – apeliacinės instancijos teismas nutartyje aptarė abiejų šalių pajamas, įvertino turimą turtą, ieškovo finansinius įsipareigojimus, jo ūkio patiriamus nuostolius, be to, priešingai nei teigiama kasaciniame skunde, nenustatė, kad vienos dukters poreikiams tenkinti šiuo metu reikalinga 1000 Eur per mėnesį. Ieškovas iš esmės nesutinka su apeliacinės instancijos teismo atliktu bylos duomenų vertinimu, tačiau teisėjų kolegija pažymi, kad kasacinis teismas fakto klausimų nespėdžia, aplinkybių, susijusių su šalių turine padėtimi, iš naujo nenustato (CPK 353 straipsnis). Įrodymų tyrimo ir vertinimo taisyklių pažeidimo nagrinėjamoje byloje teisėjų kolegija nekonstatuoja. Teisėjų kolegija pažymi, kad ir pirmosios instancijos teismas konstatavo, jog ne tik vaikų poreikiai iš esmės išaugo, bet ir šalių materialinė padėtis, lyginant ją su 2017 metais, pagerėjo, o ieškovas gali skirti didesnę dalį dukterų poreikiams užtikrinti reikalingos sumos.
29. Teisėjų kolegijos vertinimu, teismų išvados dėl vaikams priteistino išlaikymo dydžio padarytos tiek atsižvelgiant į vaikų poreikius, tiek ir įvertinus šalių turtinę padėtį, byloje pateiktų įrodymų visumą, išanalizavus byloje esančią medžiagą, šalių nurodytas aplinkybes. Dėl to teisėjų kolegija konstatuoja, kad kasacinio skundo argumentai neteikia pagrindo panaikinti ar pakeisti skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties dalį dėl išlaikymo vaikams padidinimo.

Dėl teismo aktyvaus vaidmens nagrinėjant šeimos bylas ir užufruoto nustatymo

30. CPK 376 straipsnyje įtvirtintas aktyvus teismo vaidmuo nagrinėjant šeimos bylas. Teismas tokiose bylose turi ne tik teisę savo iniciatyva rinkti įrodymus, kuriais šalys nesiremia, jeigu, jo nuomone, tai yra būtina siekiant teisingai išspręsti bylą (CPK 376 straipsnio 1 dalis), bet ir viršyti pareikštus reikalavimus, t. y. gali patenkinti daugiau reikalavimų, negu jų buvo pareikšta, taip pat priimti sprendimą dėl reikalavimų, kurie nebuvo pareikšti, tačiau yra tiesiogiai susiję su pareikšto ieškinio dalyku ir pagrindu (CPK 376 straipsnio 3 dalis), taikyti įstatymuose nustatytą alternatyvų asmens teisių ar teisėtų interesų gynimo būdą (CPK 376 straipsnio 4 dalis).
31. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad CPK 376 straipsnyje įtvirtinta teismo pareiga savaime nereikia teismo pareigos būti aktyviam visose šeimos bylose ar visų byloje pareiktų reikalavimų apimtini. Ši teismo pareiga turi būti derinama su asmenų procesinio lygiateisiškumo, rūgimosi ir dispozityvumo principais (CPK 6, 12, 13 straipsniai), todėl kiekvienoje byloje teismas turi teisę įvertinti faktines aplinkybes, sudarančias teisinį pagrindą teismui aktyviai veikti, tam, kad ši išimtinė taisyklė būtų taikoma tik konkrečioje byloje ar tokioje byloje pareiktų reikalavimų daliai ir netaptų privaloma visiems reikalavimams šeimos bylose (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gegužės 23 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-191-687/2019 86 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Taip pat kasacinis teismas yra

pažymėjęs, kad aktyvaus teismo vaidmens tikslas – maksimaliai apsaugoti nepilnamečių vaikų interesus, o ginčų, nesusijusių su vaikų teisėmis ir interesais, atvejais teismo būtinybė veikti aktyviai turi būti konstatuojama ir pagrindžiama (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-231/2014).

32. Nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas, skundžiama nutartini sprendimas dėl turto, kuris buvo šalių ir jų vaikų gyvenamasis būstas, padalijimo, priteisiant turtą natūra ieškovui, o atsakovei – kompensaciją, kartu išsprendė ir klausimą dėl šalių nepilnamečių vaikų teisės į būstą užtikrinimo – nustatė užufruktą atsakovei naudotis ieškovui priklausančiu gyvenamuoju namu su priklausiniais, iki vaikai sulauks pilnametystės.
33. Ieškovas kasaciniame skunde teigia, kad apeliacinės instancijos teismas, savo iniciatyva nustatydamas užufruktą ieškovo turtui, pažeidė CPK 376 straipsnį ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos. Teisėjų kolegija šiuos argumentus pripažįsta nepagrįstais.
34. Pagal Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnyje nustatytas bendrąsias vaiko teisių apsaugos principines nuostatas, visur ir visada pirmiausia turi būti atsižvelgiama į teisėtus vaiko interesus, t. y. kilus ginčui, kuriame sprendžiama dėl vaiko teisių, prioritetą prieš kitų asmenų teises turi vaiko teisės, todėl, nustatius vaiko teisėtų interesų pažeidimą, pirmiausia jos turi būti apgintos. Vienas šioje normoje nurodytų principų – nė vienas vaikas negali būti paliktas be gyvenamojo būsto, tuo pirmiausia turi pasirūpinti vaiko tėvai.
35. CK įtvirtintas nepilnamečio vaiko teisės naudotis gyvenamąja patalpa išlikimas, kai vaiko tėvai nutraukia santuoką (CK 3.71 straipsnis). Įstatymu teismui suteikiama teisė nustatyti užufruktą į gyvenamąją patalpą nepilnamečiams vaikams ir sutuoktiniui, su kuriuo lieka gyventi nepilnamečiai vaikai, nors gyvenamoji patalpa nuosavybės teise priklauso kitam sutuoktiniui. Užufrukto terminas nustatomas iki vaiko pilnametystės. Vaikui sulaukus pilnametystės užufruktas baigiasi (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 14 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-140/2014 ir joje nurodytą kasacinio teismo praktiką).
36. Sprenddamas užufrukto nustatymo klausimą, teismas privalo išsiaiškinti, ar užufrukto nustatymas visiškai atitinka nepilnamečio vaiko (vaikų) interesus, ar vaiko (vaikų) interesai nebūtų geriau apsaugoti kitais būdais (pvz., priteisiant išlaikymą), ar sutuoktinis, su kuriuo gyventi lieka vaikas (vaikai), neturi kitos gyvenamosios patalpos arba pakankamai finansinių išteklių ar materialinių galimybių tokiai patalpai įsigyti. Jeigu konkrečiu atveju kyla grėsmė, kad, nutraukus santuoką, sutuoktinis, kuris nėra gyvenamosios patalpos savininkas, tačiau su kuriuo nustatyta nepilnamečių vaikų gyvenamoji vieta, ir vaikai gali atsidurti gatvėje, teismas turi teisę nustatyti užufruktą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. sausio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-49/2010).
37. Teismas dėl užufrukto nustatymo gali spręsti savo iniciatyva. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad aktyvus teismo vaidmuo yra ypač reikalingas tais atvejais, kai sprendžiami klausimai dėl vaiko teisių, kurių išsprendimas tiesiogiai turės įtakos tolesnei vaiko raidai (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 7 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-82-687/2018 41 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
38. Nagrinėjamo atveju apeliacinės instancijos teismas tinkamai įvertino byloje susiklosčiusią faktinę situaciją, kai šalių nepilnamečių vaikų gyvenamoji vieta nustatyta su atsakove, tačiau teismų sprendimų pagrindu atsakovė neteko nuosavybės teisės į gyvenamąjį namą, kaip lemiančią poreikį teismui veikti aktyviai siekiant užtikrinti nepilnamečių vaikų interesus, konkrečiai – teisę į būstą, ir skundžiamoje nutartyje tai išsamiai argumentavo.
39. Kartu teisėjų kolegija pripažįsta pagrįstais kasacinio skundo argumentus, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai užufrukto pabaigą susiejo su vaikų pilnametyste, o ne su pinigine kompensacijos išmokėjimu. Nagrinėjamo atveju atsakovei priteista 184 013 Eur pinigine kompensacija už ieškovui atitenkančią didesnę santuokos metu įgyto turto dalį, kuri yra pakankama tam, kad atsakovė įsigytų asmeninį gyvenamąjį būstą gyventi kartu su nepilnamečiais vaikais. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad užufrukto galiojimas ieškovo turtui po to, kai jis išmokės atsakovei priteistą kompensaciją, neproporcingai varžytų jo nuosavybės teisę ir neatitiktų šioje byloje konstatuotos užufrukto nustatymo paskirties, dėl to yra pagrindas pakeisti apeliacinės instancijos teismo nutarties dalį dėl užufrukto nustatymo ir suteikti teisę (uzufruktą) atsakovei naudotis ieškovui priklausančiu gyvenamuoju namu, iki ieškovas išmokės atsakovei priteistą kompensaciją, bet ne ilgiau nei iki šalių nepilnamečių vaikų pilnametystės.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

40. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad byloje nustatytas pagrindas pakeisti apeliacinės instancijos teismo nutarties dalį dėl užufrukto nustatymo, kitą nutarties dalį paliekant nepakeistą (CPK 346 straipsnis, 359 straipsnio 1 dalies 2 punktas, 3 dalis).
41. Ieškovas pateikė prašymą priimti naują rašytinį įrodymą – Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašą, kuriuo siekia įrodyti, kad atsakovė įsigijo nekilnojamąjį turtą. Pagal CPK 347 straipsnio 2 dalį, kasaciniame skunde neleidžiama remtis naujais įrodymais bei aplinkybėmis, kurie nebuvo nagrinėti pirmosios ar apeliacinės instancijos teisme. Pagal CPK 353 straipsnio 1 dalį, kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ir pats aplinkybių nenustato. Dėl to naujų įrodymų dėl bylos esmės priėmimas ir jų vertinimas kasaciniame procese negalimi. Vadovaudamasi minėtomis nuostatomis, teisėjų kolegija netenkina ieškovo prašymo ir jo teikiamą įrodymą atsisako priimti.
42. Ieškovas nepateikė dokumentų, patvirtinančių kasaciniame teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas, todėl jų atlyginimo klausimas kasacinio teismo nesprendžiamas (CPK 93 straipsnio 1 dalis). Atsakovė pateikė dokumentus, patvirtinančius 450 Eur išlaidas advokato pagalbai surašant atsiliepimą į kasacinį skundą. Kasacinį skundą tenkinus iš dalies, teisėjų kolegijos vertinimu, yra pagrindas priteisti atsakovei iš ieškovo 2/3 jos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo – 300 Eur.
43. Kasacinis teismas, nagrinėdamas šią bylą, patyrė 4,11 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. rugpjūčio 29 d. pažyma). Nurodyta suma yra mažesnė už Lietuvos Respublikos teisingumo ministro kartu su finansų ministru 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1R-261/1K-355 nustatytą minimalią 5 Eur valstybei priteistiną bylinėjimosi išlaidų sumą dėl to nurodytų išlaidų atlyginimas valstybei nepriteistinas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Pakeisti Šiaulių apygardos teismo 2022 m. lapkričio 9 d. nutarties dalį, kuria nuspręsta dėl užufrukto nustatymo, ir ją išdėstyti taip:
„Suteikti teisę (uzufruktą) atsakovei R. J. (*duomenys neskelbtini*) naudotis K. J. (*duomenys neskelbtini*) priklausančiu Nekilnojamojo turto registre neregistruotu gyvenamuoju namu, esančiu žemės sklype, (*duomenys neskelbtini*), iki ieškovas K. J. sumokės atsakovei R. J. priteistą 184 013 (vieno šimto aštuoniasdešimt keturių tūkstančių trylikos) Eur pinigine kompensaciją, bet ne ilgiau nei iki nepilnamečių vaikų U. J. (*duomenys neskelbtini*) ir M. J. (*duomenys neskelbtini*) pilnametystės.“
Kitą Šiaulių apygardos teismo 2022 m. lapkričio 9 d. nutarties dalį palikti nepakeistą.

Priteisti atsakovei R. J. (*duomenys neskelbtini*) iš ieškovo K. J. (*duomenys neskelbtini*) 300 (tris šimtus) Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo.

Atsisakyti priimti ieškovo K. J. (*duomenys neskelbtini*) 2023 m. birželio 13 d. pateiktą naują įrodymą (DOK-2959) ir grąžinti šį įrodymą jį pateikusiam asmeniui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Gražina Davidonienė

Algirdas Taminskas